

TEXNIKUMLARDA GRAFIKA FANLARINI O'QITISHDA KOMPYUTER VA PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH

*Kadirov Murod Yusupovich katta o'qituvchi,
"Arxitektura va kompyuter grafikasi" kafedrası,
Farg'ona davlat texnika universiteti
Farg'ona shahar, O'zbekiston
orcid.org/0000-0003-2266-3393*

Аннотация: *Maqolada talabalarning mustaqil ishlarini faollashtirishga kompyuter va pedagogik texnologiyalardan foydalanish. Ta'lim yo'nalishining hamma jabxalarida animatsiyali dasturdan maksimal foydalanilishi tinglovchilar bilm va ko'nikmalarini oshirib mexanizm va mashinalardagi aloxida xar bir detal va uzellarning harakatini ko'z bilan ko'rish imkoniyatini berish xaqida.*

Калит сўзлар: *o'qituvchilar, kompyuter, axborot texnologiya, pedagogik texnologiyalar, pedagogik maxorati, boshqarish malaka.*

USE OF COMPUTER AND PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES IN TEACHING GRAPHICS IN TECHNICAL SCHOOLS

**Kadirov Murod Yusupovich Senior Lecturer,
Department of "Architecture and Computer Graphics",
Fergana State Technical University
Fergana city, Uzbekistan
orcid.org/0000-0003-2266-3393**

Abstract: *The article discusses the use of computer and pedagogical technologies to activate students' independent work. The maximum use of animation software in all aspects of education is aimed at increasing the knowledge and skills of students and giving them the opportunity to visually see the movement of individual details and components in mechanisms and machines.*

Keywords: *teachers, computer, information technology, pedagogical technologies, pedagogical skills, management skills.*

Bugungi kunda barcha soxalar kabi o`qituvchilarning ta`lim jarayonida kompyuter, axborot va pedagogik texnologiyalardan samarali foydalanish kunning muhim masalaridan biri bo`lib qolmoqda. XXI asr yuqori kompyuter texnologiyalari asridir. Hozirgi kunning zamonaviy o`qituvchisi elektron madaniyat dunyosida yashamoqda. Taraqqiyot bilan bir xil qadam tashlayotgan o`qituvchilarning ko`pchiligi bugungi o`qitish jarayonida axborot-texnologiyalaridan foydalanishga texnik va psixologik jihatdan tayyordir. [1]

Pedagogik texnologiyaning muhim jihatlari o`qituvchining pedagogik maxoratini belgilovchi kasbiy ko`nikmalari hisoblanadi, ya`ni uning savodli va ifodali so`zlay olishi, o`z fikr-mulohazalarini va bilimini tushunarli tilda ta`sirchan bayon qilish, xis-tuyg`usini jilovlay olishi, o`zining shaxsiy xususiyatlariga xos mimik qobilyatlarga ega bo`lishi, ma`noli qarash, rag`batlantruvchi yoki istehzoli tabassum, so`zning cheksiz qadryati orqali tinglovchi qalbiga ta`sir o`tkazish, xozir javoblik, psixalogik bilimlarga ega bo`lishi hamda pedagoik texnologiyani namoyon etishda o`qituvchining tashqi ko`rinishi pedagoik texnikasini aks ettiruvchi muxim xususiyatlardan biridir. Insonning tashqi ko`rinishi atrofdagilarga estetik ma`no va zavq kasb etib, doimiy e`tiborda bo`lishini unutmasligi kerak. O`qituvchning tashqi ko`rinishini namoyish etuvchi muhim hususiyatlari uning chehrasidagi mehribonlik, jiddiylik yurishdagi bosiqlik, tabiiylikdir. O`qituvchining shaxsiy axloqiy fazilatlari va xulqi bilan bog`liq bo`lib, talim tarbiya jarayonida o`z-o`zini boshqarish malakalarida namoyon bo`ladi. [2]

Pedagoglardan quydagilar talab qilinadi.

1. Ta`lim-tarbiya jarayonida o`z hatti harakatlarini boshqarish, (mimika);
2. Ta`lim-tarbiya jarayonida o`z hissiyoti va kayfiyatini jilovlay olish;
3. Mukammal ijtimoiy perseptiv qobilyatlarga(diqqat, kuzatuvchanlik, xayol) egaligi;

4. Nutq texnologiyasini (nafas olish, ovozni boshqarish, nutq tempi) bilishi va o'z o'rnida qo'llay olishi;
5. Axborot-telekommunikatsion texnologiyalarni o'rganish obekti sifatida, ya'ni tinglovchilar yangi axborot texnologiyalar, ularning tarkibiy qismlari va foydalanish soxalari bo'yicha umumiy tushuncha va malakalarga ega bo'lish
6. Axborot-telekommunikatsion texnologiyalar o'qitish vositasi sifatida, ya'ni zamonaviy axborot va pedagoik texnologiyalar asosida tinglovchilarga bilim berish.
7. O'quv jarayonini boshqarish vositasi sifatida , ya'ni ta'lim muassasalarining barcha ish faoliyati, shu jumladan o'quv , ma'navi–ma'rifiy va ilmiy tadqiqot ishlari samaradorligini oshirish uchun axborotlashtirish, taxlil va bashorat qilish tizimlarini yaratish vositalarini o'rgatish. [3]

Institutimizda talaba yoshlar “Mexanizm va mashinalar nazariyasi” fanini o'zlashtirishlari uchun o'qitishning ilg'or va zamonaviy usullaridan foydalanish, yangi infarmatsion –pedagoik texnologiyalarni tadbiq qilish muhim ahamyatga egadir. Masalan : “Mexanizm va mashinalar nazariyasi” fani mashinasozlik , asbobsozlik, to'qimachilik, avtomobilsozlik soxalarida ishlatiladigan mexanizm va mashinalarni kinematik va dinamik analiz qilish, mexanizmlarini loyihalashni va detallarda amaliy ro'y berayotgan jarayonlarni yaratish aks ettirishda , shuningdek ularning istiqboliga ta'sir etuvchi muammolarni ko'rsatib, yoritib berishda yaxshi samara bermoqda. Fanni o'zlashtirishda darslik, o'quv va uslubiy qo'llanmalar, ma'ruza matnlari , tarqatma materiallar, elektron materiallar, virtual stendlar hamda maketlardan foydalanilmoqda. Ma'ruza, amaliy laboratoriya darslarida mos ravshda ilg'or pedagoik texnologiyalardan va animatsialik dasturlardan foydalanilmoqda. Animatsialik dasturning asosiy mohiyati hamda uning mazmuni haqida alohida to'xtalib o'ish kerak. Xozirgi davrda kompyuter texnologiyalaridan foydalaninsh hamda masofadan turib o'qitish. Shunday ekan animatsiyali

dasturni qo'llashni jahon andozasiga mos qilib qo'llash kerak. Animatsiyali dasturni qo'llashdan asosiy maqsad, Pedagogik mahoratni yuqori saviyada bo'lishini hamda talabalarning bilish saviyasini oshirishga katta xizmat qiladi. Animatsiyali dastur ham o'quv qo'llanmalari kabi xizmat qilmasdan, balki o'quv qo'llanmalaridan bir necha barobar saviyali bo'lib, talabalar ongiga tez kirib kelmoqda. Xozirgi vaqtda animatsiyalik dastur talabaning bilim darajasini 20% dan 80% gacha yuqori darajada bo'lishini ta'minlamoqda. [4]

Animatsiyalik dasturni qo'llab yuqori malakali programmalovchi mutaxassislar tayyorlash darajasini oshirish muammosini hal qiladi va davlat siyosati darajasiga ko'tariladi. Animatsiyalik dasturni qo'llashda auditoriyadagi tinglovchi talabalar ko'z bilan ekranda mehanizmlarni xarakatini ko'rib, ma'ruzani tinglaganlarida ko'proq tushuncha xosil qiladilar.

Animatsiyalik dasturdan foydalanish hozirgi zmon axborot texnologiyalari talab darajasiga javob beradi. Ta'lim jarayonida animatsiyolik dasturni axborot –kommunikatsiya texnologiyalari orqali qo'llanilishi tinglovchilar bilimlari darajasini oshirishga katta imkoniyatlar beradi. Bundan foydalanish esa faol, ijodkor, izlanuvchan o'qituvchilarga bog'liqdir.

Xulosa: Ta'lim yo'nalishining hamma jabxalarida animatsiyali dasturdan maksimal foydalanilishi tinglovchilar bilim va ko'nikmalarini oshirib mexanizm va mashinalardagi aloxida xar bir detal va uzellarning harakatini ko'z bilan ko'rish imkoniyatini beradi. Animatsiyali dasturdan foydalanish etuk malakali kadrlarni tayyorlashga asos bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati.

1. Bepalko B.P. Pedagogika i progressivniye texnologji obucheniya. M.,1995.
2. Yudin V.V. Pedagogicheskayatehnologiya. Yaroslavl, 1997.
3. Muslimov, N. A., & Madaminov, J. Z. (2020). Methods for improving the qualifications of future curriculum teachers using information technology. Scientific-technical journal of FerPI, 24(1), 177.

4. Kadirov M.YU. Conjugated method for studying the basics of the theory of the course" draft geometry" //Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences. – 2021. – Т. 1. – №. 11. – С. 386-394.